

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ВИКОНАВЧОГО ОРГАНУ КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ
РАДИ (КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ)
УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ ШЕВЧЕНКІВСЬКОЇ РАЙОННОЇ В МІСТІ
КИЄВІ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

Гімназія № 48
Шевченківського району м. Києва

вул. Прорізна, 14, м. Київ, 01001, тел.: (044)278-69-23, fax: (044)278-82-07
e-mail: hs48@i.ua Код ЄДРПОУ 22881426

Директор гімназії № 48

_____ С.БУРАКОВА

Освітня програма
для 5х-9х класів (НУШ)
гімназії № 48

Схвалено
на засіданні педагогічної ради
протокол № 8 від 08.06.2025 р.

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 5-8-х класів гімназії складає 4760 годин/навчальний рік: : для 5-х класів – 1085 годин/навчальний рік, для 6-х класів – 1190 годин/навчальний рік, для 7-х класів – 1225 годин/навчальний рік, для 8-х класів – 1260 годин/навчальний рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плану гімназії (додаток № 2).

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти.

Навчання за освітньою програмою базової середньої освіти можуть розпочинати учні, які на момент зарахування або переведення до гімназії №48 досягли результатів навчання, визначених у Державному стандарті початкової освіти, що підтверджено відповідним документом (свідоцтвом досягнень, свідоцтвом про здобуття початкової освіти).

У разі відсутності результатів річного оцінювання з будь-яких предметів та/або державної підсумкової атестації за рівень початкової освіти учні повинні пройти відповідне оцінювання упродовж першого семестру навчального року.

Для проведення оцінювання наказом директора гімназії створюється комісія, затверджується її склад (голова та члени комісії), а також графік проведення оцінювання та перелік завдань з навчальних предметів. Протокол оцінювання рівня навчальних досягнень складається за формою згідно з додатком 2 до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 12 січня 2016 року № 8 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 липня 2019 року № 955), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 р. за № 184/28314.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти за інших умов.

Форми навчання очна (денна) та індивідуальна.

Перелік освітніх галузей. Типову освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

Мовно-літературна
Громадянська та історична
Мистецька
Математична
Природнича
Інформатична
Технологічна
Соціальна і здоров'язбережувальна

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 09.08. 2024 р. № 1120 «Про внесення змін до типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти», у 2025/2026 навчального року для 5-8-их

класів вводиться в дію Типова освітня програма для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (далі – Типова освітня програма). Перелік обраних модельних навчальних програм та підручників наведено в наступній таблиці:

Перелік обраних модельних навчальних програм для 5-8 класів:

Освітня галузь	Навчальний предмет	Модельна навчальна програма		Наказ МОН України /ЗЗСО (модифіковані програми)
		Назва	Автор	
Мовно-літературна	Українська мова	«Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Заболотний О.В., Заболотний В.В., Лавринчук В.П., Плівачук К.В., Попова Т.Д.	Наказ МОН України від 12.07.2021 № 795
		«Українська мова. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Заболотний О. В., Заболотний В. В., Лавринчук В. П., Плівачук К. В., Попова Т. Д.	Наказ МОН України від 24.07. 2023 № 883
	Українська література	«Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Архипова В.П., Січкарь С.І., Шило С.Б.	Наказ МОН України від 12.07.2021 № 795
		«Українська література. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Яценко Т.О., Пахаренко В.І., Слижук О.А., Тригуб І.А.	Модифікована програма. Рішення педагогічної ради, протокол № 1 від 29.08.2024
	Зарубіжна література	«Зарубіжна література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Волощук Є.В.	Модифікована програма. Рішення педагогічної ради, протокол № 1 від 29.08.2025
		«Зарубіжна література. 7–9 класи»	Волощук Є.В.	

		для закладів загальної середньої освіти		
	Англійська мова	«Іноземна мова 5-9 класи»	Зимомря І.М., Мойсюк В.А., Тріфан М.С., Унгурян І.К., Яковчук М.В.	Модифікована програма. Рішення педагогічної ради, протокол № 1 від 29.08.2025
	Французька мова	«Друга іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Редько В.Г., Шаленко О.П., Сотнікова С.І., Коваленко О.Я. тощо	Наказ МОН України від 12.07.2021 № 795
	Польська мова	«Друга іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Редько В.Г., Шаленко О.П., Сотнікова С.І., Коваленко О.Я. тощо	Наказ МОН України від 12.07.2021 № 795
Математична	Математика	«Математика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Скворцова С.О., Тарасенкова Н.А.)	Модифікована програма. Рішення педагогічної ради, протокол № 1 від 29.08.2025
	Алгебра	«Алгебра. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Мерзляк А. Г., Номіровський Д. А., Пихтар М. П., Рубльов Б. В., Семенов В. В., Якір М. С.	
	Геометрія	«Геометрія. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Панченко С. Ю.	
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	«Пізнаємо природу». 5-6 класи (інтегрований курс)» для	Біда Д.Д., Гільберг Т.Г., Колісник Я.І.	Модифікована програма. Рішення педагогічної ради, протокол

	Географія	закладів загальної середньої освіти «Географія. 6-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Запотоцький С.П., Карпюк Г.І., Гладковський Р.В.	№ 1 від 29.08.2025 Модифікована програма. Рішення педагогічної ради, протокол № 1 від 29.08.2025
	Фізика	«Фізика. 7-9 класи»	Максимович З.Ю. Білик М.Н. та інші	Наказ МОН України від 20.02.2023 № 184
	Хімія	«Хімія. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Григорович О. В.	Наказ МОН України від 27.12.2023 № 1575
	Біологія	«Біологія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Соболь В. І.	Модифікована програма. Рішення педагогічної ради, протокол № 1 від 29.08.2025
Соціальна і здоров'я-збережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	«Здоров'я, безпека і добробут.» 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти	Гущина Н.І., Василяшко І.П.	Наказ МОН України від 12.07.2021 № 795
	Підприємництво і фінансова грамотність	«Підприємництво і фінансова грамотність. 8-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	авт.Кузнєцова А. Я.,ДовганьА.І.	Модифікована програма. Рішення педагогічної ради, протокол № 1 від 29.08.2025

Громадянська та історична освіта	Вступ до історії України та громадянської освіти	«Вступ до історії України та громадянської освіти. 5 клас» для закладів загальної середньої освіти	Бурлака О.В., Власова Н.С., Желіба О.В., Майорський В.В., Піскарьова І.О., Щупак І.Я.	Модифікована програма. Рішення педагогічної ради, протокол № 1 від 29.08.2025
	Історія України. Всесвітня історія	«Історія України. Всесвітня історія. 6 клас» для закладів загальної середньої освіти	Піскарьова І.О., Бурлака О.В., Майорський В.В., Мелещенко Т.В., Щупак І.Я.	Модифікована програма. Рішення педагогічної ради, протокол № 1 від 29.08.2025
	«Історія: Україна і світ»	«Історія: Україна і світ. 7–9 класи (інтегрований курс)» (варіант 2) для закладів загальної середньої освіти	Власова Н.С., Желіба О.В., Кронгауз В.О., Секиринський Д.О., Щупак І.Я.	Модифікована програма. Рішення педагогічної ради, протокол № 1 від 29.08.2025
Інформатична	Інформатика	«Інформатика. 5-6 клас» для закладів загальної середньої освіти	Морзе Н.В., Барна О.В.	Наказ МОН України від 12.07.2021 № 795
		«Інформатика. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Ривкінд Й.Я., Лисенко Т.І., Чернікова Л.А., Шакотько В.В.	Наказ МОН України від 16.08.2023 № 1001
Технологічна	Технології	«Технології. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Кільдеров Д.Е., Мачача Т.С., Юрженко В.В., Луп'як Д.М.	Модифікована програма. Рішення педагогічної ради, протокол № 1 від 29.08.2025

		«Технології. 7-9 класи" для закладів загальної середньої освіти	Мачача Т. С.	Наказ МОН України від 24.07.2023 № 883
Мистецька	Інтегрований курс «Мистецтво»	«Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти	Масол Л.М., Просіна О.В.	Модифікована програма. Рішення педагогічної ради, протокол № 1 від 29.08.2025
		«Мистецтво. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти	Масол Л. М.	Модифікована програма. Рішення педагогічної ради, протокол № 1 від 29.08.2025
Фізична культура	Фізична культура	«Фізична культура. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Баженков Є. В., Бідний М. В., Ребрина А. А., Данільченко В. О., Коломєць Г. А., Дутчак М. В.	Наказ МОН України від 22.08.2024 № 1185

Згідно з додатком 3 до Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 09.08.2024 № 1120, години навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами було розподілено таким чином:

- 5 клас

Освітня галузь	Навчальний предмет	Мінімальна кількість годин	Кількість доданих годин навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами	Загальна кількість годин
Мовно-літературна	Українська література	1,5 год.	0,5 год.	2 год.

	Зарубіжна література	1 год.	1 год.	2 год.
	Англійська мова	3,5 год.	0,5 год.	4 год.
Вибірковий освітній компонент	Друга іноземна мова (французька/ польська)	2 год.	2 год.	2 год.
Громадянська та історична	Вступ до історії України та громадянської освіти	1 год.	0,5 год.	1,5 год.
Мистецька	Інтегрований курс «Мистецтво»	1 год.	1 год.	2 год.
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	1,5 год.	0,5 год.	2 год.
Технологічна	Технології	1,5 год.	0,5 год.	2 год.
Вибірковий освітній компонент	Факультатив «Психологія спілкування»	-	1 год.	1 год.
Всього		12 год.	7,5 год.	19,5 год.

• 6 клас

Освітня галузь	Навчальний предмет	Мінімальна кількість годин	Кількість доданих годин навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами	Загальна кількість годин
Мовно-літературна	Українська література	1,5 год.	0,5 год.	2 год.
	Зарубіжна література	1 год.	1 год.	2 год.
	Англійська мова	3,5 год.	0,5 год.	4 год.
Вибірковий освітній компонент	Друга іноземна мова (французька/ польська)	2 год.	2 год.	2 год.
Громадянська та історична	Інтегрований курс «Історія України. Всесвітня історія»	1,5 год.	1 год.	2,5 год.
Мистецька	Інтегрований курс «Мистецтво»	1 год.	1 год.	2 год.

Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	1 год.	1 год.	2 год.
	Географія	1 год.	1 год.	2 год.
Технологічна	Технології	1,5 год.	0,5 год.	2 год.
Вибірковий освітній компонент	Факультатив «Психологія спілкування»	-	1 год.	1 год.
Всього		14 год.	9,5 год.	21,5 год.

• 7 клас

Освітня галузь	Навчальний предмет	Мінімальна кількість годин	Кількість доданих годин навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами	Загальна кількість годин
Мовно-літературна	Українська література	1,5 год.	0,5 год.	2 год.
	Зарубіжна література	1 год.	0,5 год.	1,5 год.
	Англійська мова	3,5 год.	1 год.	4,5 год.
Вибірковий освітній компонент	Друга іноземна мова (французька/польська)	2 год.	2 год.	2 год.
Громадянська та історична	Інтегрований курс «Історія: Україна і світ.»	1,5 год.	0,5 год.	2 год.
Мистецька	Інтегрований курс «Мистецтво»	1 год.	0,5 год.	1,5 год.
Природнича	Біологія	2 год.	0,5 год.	2,5 год.
Вибірковий освітній компонент	Факультатив «Психологія спілкування»	-	0,5 год.	0,5 год.
	Індивідуальні консультації. Англійська мова.	-	0,5 год.	0,5 год.
Всього		12,5 год.	6,5 год.	17 год.

• 8 клас

Освітня галузь	Навчальний предмет	Мінімальна кількість годин	Кількість доданих годин навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами	Загальна кількість годин
Мовно-літературна	Українська література	1 год.	1 год.	2 год.
	Зарубіжна література	1 год.	0,5 год.	1,5 год.
	Англійська мова	3 год.	1 год.	4 год.
Вибірковий освітній компонент	Друга іноземна мова (французька/польська)	2 год.	2 год.	2 год.
Громадянська та історична	Інтегрований курс «Історія: Україна і світ.»	2 год.	1 год.	3 год.
Срціальна і здоров'язбережувальна	Підприємництво і фінансова грамотність	0,5 год.	0,5 год.	1 год.
Вибірковий освітній компонент	Факультатив «Психологія спілкування»	-	0,5 год.	0,5 год.
Всього		9,5 год.	6,5 год.	14 год.

Таким чином в 5-8 класах було використано всі години навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами.

- 1 година в 5-6 класах та 0,5 годин в 7-8 класах використана на вивчення факультативного курсу «Соціально-емоційна та психологічна підтримка в умовах війни» 5-9 класи, рекомендованого до використання в закладах освіти Вченою радою Інституту післядипломної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (протокол від 21.11 2024 №9(укладачі: Артюх Я.О., Заневська Д.Ю. та ін.. Актуальність вибору цього факультативу обумовлена гострою необхідністю психологічної допомоги дітям в умовах війни, допомогти зберігати спокій, акумулювати свої сили для підтримки родини, навчити їх справлятися із злістю, бійлю, нерозумінням та іншими емоціями які провокує війна.

- 0,5 годин в 7 класах на індивідуальні консультації з англійської мови має на меті підвищити мотивацію для вивчення цього предмету та подолання освітніх втрат.

- 1 година в 5-6 класах та 0,5 годин у 7 класах на інтегрований курс «Мистецтво» має на меті виховання патріотичних почуттів. Оскільки саме мистецтво допомагає розвивати почуття, впливаючи на емоційну сферу учнів,

важливо не забувати про його провідну роль в процесі національно-патріотичного виховання.

- Інтегрований курс історії в 6 класах а саме «Історія України. Всесвітня історія» підсилено 1 годиною із кількості годин навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами. Відповідно до листа МОН України № 1.1/15776 від 30.08.24 року «Про інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів/інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2024/2025 навчальному році», додатку 7.1, теми предмету Громадянська освіта будуть викладись в рамках програми інтегрованого курсу історії, а саме «Історія України. Всесвітня історія. 6 клас.».

- 0,5 годин у 7 класах додано на інтегрований курс історії, а саме курсу «Історія: Україна і світ.» У зміст модельної програми інтегрованого курсу «Історія: Україна і світ. 7-9 класи» включені питання громадянської освіти.

- 0,5 годин у 8 класі на предмет Підприємництво і фінансова грамотність. Актуальність підвищення рівня фінансової грамотності населення України зумовлена викликами, які постають сьогодні як перед окремою людиною, так і перед громадою, суспільством в цілому. Ключ до подолання бідності, досягнення високого рівня соціальних стандартів в країні – економічна освіта, фінансова грамотність та ділова активність, молоді в першу чергу.

З усіх предметів, де було змінено кількість годин від рекомендованих, були складені модифіковані програми та затверджені рішенням педагогічної ради (протокол № 1 від 29.08. 2025).

Відповідно до Модельної навчальної програми «Фізична культура. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Баженов Є. В., Бідний М. В., Ребрина А. А., Данільченко В. О. Коломоєць Г. А., Дутчак М. В.) з рекомендованого переліку варіативних модулів обрано 13: бадмінтон, баскетбол 3+3, баскетбол, військово-спортивні ігри, волейбол, дитяча легка атлетика, доджбол, настільний теніс, рухливі ігри, COOL GAMES, футбол, гімнастика, здоровий спосіб життя. Обрані модулі детально розписані в навчальних планах з фізичної культури відповідно до класу.

Під час вибору модулів враховувалися такі критерії, як наявність матеріально-технічної бази та кадрове забезпечення.

Відповідно до Модельної навчальної програми «Технології. 5-6 класи, 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Кільдеров Д.Е., Мачача Т.С., Юрженко В.В., Луп'як Д.М.) та з рекомендованого переліку варіативних модулів обрано: «Технології вишивання», «Технології виготовлення народної іграшки», «Естетика житла та довкілля», «Технології аплікації», «Технології мозаїки», «Культура споживання їжі», «Писанкарство», «Витинанки». Під час вибору модулів враховувалися такі критерії, як наявність матеріально-технічної бази та кадрове забезпечення.

Оцінювання спрямоване на відстеження навчального поступу учня / учениці в оволодінні ним / нею компетентностями за кожною освітньою галуззю на кожному етапі навчання, встановлення відповідностей між

вимогами до загальних результатів навчання, визначеними Державним стандартом, орієнтирами для їх оцінювання і показниками їх вимірювання.

Оцінювання результатів навчання учнів 5-8 класів які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 02.08.2024 № 1093.

Оцінювання результатів навчання учнів / учениць з навчальних предметів, інтегрованих курсів освітніх компонентів навчального плану здійснюють відповідно до загальних критеріїв оцінювання та галузевих критеріїв, у яких ураховано характеристики груп загальних результатів навчання відповідної освітньої галузі.

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів / учениць, що проводить гімназія, є формувальне, підсумкове оцінювання.

Оцінювання результатів навчання учнів / учениць здійснюють відповідно до вимог модельних навчальних програм із застосуванням таких способів і засобів:

усного (опитування індивідуальне, групове тощо);

письмового (окремі навчальні завдання, зокрема тестові з використанням ІТ, перекази тощо, а також діагностувальні роботи, диктанти);

практичного (дослід, практична робота, навчальний проєкт, учнівське портфоліо, спостереження, робота з картами, заповнення таблиць, побудова схем, моделей з використанням електронних засобів навчання тощо);

комплексного, що поєднує різні способи й засоби оцінювання, кілька змістових одиниць певної програмової теми / частини теми (якщо тема велика за обсягом) / кількох тем чи розділу і передбачають оцінювання (за кількома групами результатів або їхніми складниками).

Підсумкове оцінювання здійснюють за групами результатів навчання, що передбачені Державним стандартом базової середньої освіти.

Відповідно рішення педагогічної ради, протокол № 1 від 29.08.2025 року оцінювання в 5 класах буде відбуватися таким чином:

І семестр:

Вересень: адаптаційний період впродовж якого не здійснюватиметься поточне і тематичне оцінювання;

З жовтня місяця поточне, тематичне, семестрове, річне оцінювання відбуватиметься за 12-ти бальною системою оцінювання.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти 5-8 класів. Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною	Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі

	— у разі відмінності) мовами	інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення неvnормованих іношомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас. Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань. Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем
2	Спілкування іноземними мовами	Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов. Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування. Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іношомовні тексти.

3	Математична компетентність	Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях. Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів. Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями. Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу
5	Інформаційно-цифрова компетентність	Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень. Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач.

		Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів
6	Уміння вчитися впродовж життя	Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності. Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії
7	Ініціативність і підприємливість	Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання. Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших. Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)
8	Соціальна і громадянська компетентності	Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет;

		орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією. Навчальні ресурси: завдання соціального змісту
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства. Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва
10	Екологічна грамотність і здорове життя	Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання. Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо. Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізнi лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища. Наскрізнi лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;

окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються міжпредметні, міжкласові та загальногimназійні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;

предмети за вибором;

роботу в проектах;

позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталій розвиток	Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.
Громадянська відповідальність	Сприяє формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок. Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.
Здоров'я і безпека	Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище. Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.

Підприємливість і фінансова грамотність	Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо). Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.
---	--

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти. Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
 - навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
 - матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
 - якість проведення навчальних занять;
 - моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).
- Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:
- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
 - контроль за виконанням річних навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
 - моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
 - створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.